

**EUROPSKA KOMISIJA PROTIV
RASIZMA I NESNOŠLJIVOSTI**

**OPĆA POLITIČKA PREPORUKA
ECRI-JA BR.4**

**NACIONALNA ISTRAŽIVANJA
O ISKUSTVU I PERCEPCIJI
DISKRIMINACIJE I RASIZMA
IZ MOTRIŠTA MOGUĆIH ŽRTAVA**

DONESENA 6. OZUJAK 1998.

Strasbourg, 1998

Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Posjetite našu Internet stranicu : www.coe.int/ecri

Europska komisija protiv rasizma i netrpeljivosti:

Prisjećajući se Deklaracije koju su usvojili šefovi država i vlada država članica Vijeća Europe na sastanku na vrhu održanom u Beču od 8. do 9. listopada 1993.;

Prisjećajući se kako je Plan akcije protiv rasizma, ksenofobije, antisemitizma i netrpeljivosti koji je dio te Deklaracije, pozvao Odbor ministara da osnuje Europsku komisiju protiv rasizma i netrpeljivosti (ECRI) čiji je mandat, između ostalog, sačinjavanje Preporuka općih mjera za države članice;

Prisjećajući se također Završne deklaracije i Plana akcije koje su usvojili šefovi država i vlada država članica Vijeća Europe na drugom sastanku na vrhu održanom u Strasbourgu od 10. do 11. listopada 1997.;

Naglašavajući kako Završna deklaracija potvrđuje da je cilj država članica Vijeća Europe izgradnja slobodnijeg, tolerantnijeg i pravednijeg europskog društva te da se njome poziva na pojačanu borbu protiv rasizma, ksenofobije, antisemitizma i netrpeljivosti;

Podsjećajući da u Preporuci općih mjera br. 1, ECRI traži od država da prikupe, u skladu s europskim zakonima, propisima i preporukama o zaštiti podataka i zaštiti privatnosti, po potrebi, podatke koji će pomoći pri procjeni položaja i iskustava skupina koje su posebno ugrožene rasizmom, ksenofobijom, antisemitizmom i netrpeljivosti;

savjetuje vladama država članica da poduzmu korake kako bi osigurali provedbu nacionalnih istraživanja o iskustvima i percepciji rasizma i diskriminacije iz motrišta mogućih žrtava, sukladno uputama danim u dodatku ove preporuke.

Naglašavajući kako su statistički podaci o rasističkim i diskriminacijskim djelima te o položaju manjinskih skupina na svim područjima života neophodni za prepoznavanje problema i određivanje potrebnih mjera;

Uvjereni kako bi se takvim statističkim podacima trebali pridodati podaci o stavovima, mišljenjima i percepcijama;

Smatrajući, u svezi s tim, kako bi uz istraživanja šire javnosti, trebalo provesti ciljana istraživanja koja bi odredila iskustva i percepcije o rasizmu i diskriminaciji s kojima se suočavaju moguće žrtve, što bi predstavljalo nov i vrijedan izvor informacija;

Smatrajući da bi rezultati takvih istraživanja mogli biti korišteni na razne načine u cilju osvijetljavanja problema i poboljšanja situacije;

Povrh toga, smatrajući kako bi potvrda važnosti iskustava i percepcije potencijalnih žrtava sadržavala važnu poruku kako cjelokupnoj javnosti tako i samim ugroženim skupinama;

Pozdravljajući činjenicu da su takva istraživanja već provedena u brojnim državama članicama;

Napominjući kako će provedba takvih istraživanja u Europi pružiti detaljniju sliku o stanju u svezi rasizma i diskriminacije na nacionalnoj i europskoj razini;

Dodatak Preporuci općih mjera br. 4 Europske komisije protiv rasizma i netrpeljivosti

Smjernica za provedbu istraživanja o iskustvima i percepciji rasizma i diskriminacije iz motrišta mogućih žrtava

I. Opći ciljevi ovakvih istraživanja

1. Cilj istraživanja koja se spominju u ovoj Preporuci je sagledavanje problema rasizma i netrpeljivosti iz motrišta zbiljskih ili mogućih žrtava. Ovakav novi pristup uključuje provedbu istraživanja među članovima raznih skupina ugroženih rasizmom, ksenofobijom, antisemitizmom i netrpeljivosti. Pitanja bi trebala pružiti nove informacije o njihovim iskustvima rasizma i diskriminacije, te kako oni, u tom smislu, opažaju razne aspekte društva u kojem žive. Prikupljeni podaci dakle tiču se percepcija i iskustava članova ugroženih skupina. Ovakvi podaci mogu dopuniti i obogatiti mnoge brojčane podatke o rasističkim incidentima i razinama diskriminacije u različitim područjima kao i podatke u svezi razmišljanja i stavova većinskog stanovništva prema manjinskim skupinama te prema temama rasizma i netrpeljivosti.

II. Praktična provedba istraživanja

2. Planiranje i provedba ovakvih istraživanja može se povjeriti istraživačima ili institutima koji imaju iskustva u području rasizma i netrpeljivosti, povjeravajući posao na terenu istraživačkim tijelima specijaliziranim za provedbu anketa.
3. Manjinske skupine odabrane kao “kategorije” u istraživanju ovisit će o nacionalnim prilikama, te mogu uključivati na primjer grupe imigranata, nacionalne manjine i/ili druge ugrožene skupine.
4. Kada se odabiru skupine koje će se uključiti kao “kategorije”, čimbenici koji se trebaju uzeti u obzir mogu uključiti veličinu ciljanog stanovništva te informacije koje su već na raspolaganju glede stupnja diskriminacije s kojim se suočava svaka skupina (na primjer, statistike o zapošljavanju, informacije o zaprimljenim žalbama o diskriminaciji).
5. Bilo bi primjereno uključiti “kontrastne” ili “kontrolne” skupine kako bi se dobila polazna točka za usporedbu: na primjer, u istraživanje bi se mogla uključiti manjinska grupa koja općenito nema velikih problema s diskriminacijom i rasizmom.
6. Dobre demografske statistike koje pružaju podatke o varijablama kao što su mjesto rođenja, etničko porijeklo, vjeroispovijest, materinji jezik, državljanstvo i sl. olakšat će provedbu ovih istraživanja. Ukoliko ovakva vrsta podataka nije na raspolaganju, treba pronaći druge načine prepoznavanja i kontaktiranja odgovarajućih ispitanika.
7. Treba imati na umu kako je izrazito teško provoditi istraživanje među nekim skupinama koje su izrazito ugrožene rasizmom i diskriminacijom - primjerice, ilegalni imigranti.

III. Plan istraživanja

8. Uz pitanja koja se tiču socijalno-gospodarskih prilika i drugih činjenica, pitanja u istraživanju mogla bi se svrstati u slijedeće šire kategorije:
  - pitanja koja se tiču konkretnih situacija, kao što su odnosi s različitim državnim tijelima (npr. policija, zdravstvene službe, socijalne službe, prosvjetne ustanove), kao i drugim institucijama (npr. banke, agencije za stanovanje, poslodavci) i javnim mjestima (restorani, mjesta za zabavu, trgovine): pitanja se mogu odnositi na učestalost nepravednih postupaka prema ispitanicima u određenom vremenu (npr. prošle godine ili prošlih pet godina) zbog njihove pripadnosti manjinskoj skupini, i na vrstu nepravednih postupaka koje su iskusili.
  - pitanja koja se tiču percipiranja mogućnosti ravnopravnog sudjelovanja u društvu, svijesti o posebnim mjerama poduzetim kako bi se poboljšao položaj manjinskih skupina te stupanj do kojeg su takve mogućnosti ostvarene (na primjer mogućnosti uspjeha u obrazovanju i stručnom usavršavanju, mogućnosti zapošljavanja)
  - pitanja koja se tiču percepcija i stavova: teme, po potrebi, mogu uključivati: stupanj povjerenja u institucije, stavove prema imigraciji ili prema manjinama, procjenu zemlje kao rasističke ili ksenofobične, probleme u svezi s vjeroispovijesti, stavove prema drugim skupinama, poteškoće u ostvarivanju kontakta s većinskim stanovništvom, identifikaciju sa zemljom domaćinom i zemljom porijekla, planove o ostajanju ili povratku, gdje se osjećaju najviše "kod kuće" itd. Uključivanje ovakvih tema omogućava otkrivanje zanimljivih odnosa između stupnja doživljene diskriminacije i raznih stavova i percepcija.
9. Treba primijetiti kako ovakva pitanja uglavnom daju podatke o *subjektivnim iskustvima* diskriminacije. Ipak, u svakom slučaju jako je teško proučavati diskriminacijske postupke objektivno i "u živo" budući da se oni događaju u svim područjima svakodnevnog života. Izvješća o subjektivno doživljenoj diskriminaciji vrijede kao pokazatelj, posebice kada se procjenjuju u usporedbi s drugim vrstama informacija, kao što su statistike o nezaposlenosti, policijski spisi, uložene žalbe itd.

IV. Ponovljena ("panel") istraživanja

10. Nakon određenog vremena, mogu se provesti ponovljena istraživanja, kako bi se istražio razvoj diskriminacijskih i rasističkih pojava u određenom razdoblju ili kako bi se uključilo druge skupine.
11. Rezultati istraživanja mogu se koristiti na različite načine, na primjer: kako bi se rasvijetlila područja gdje je naročito potrebno poduzeti određene akcije; za procjenu i razradu mjera koje uzimaju u obzir iskustva i strahove dotičnih skupina; kako bi se povećala javna svijest i razumijevanje problema diskriminacije kako ih doživljavaju žrtve; kako bi se povećala svijest onih koji rade u određenim područjima o tome kako manjinske skupine doživljavaju njihove institucije i način rada (npr. policijski djelatnici, poslodavci, djelatnici u uslužnom sektoru itd.).

